VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

22.11.2023

Tulevaisuusvaliokunnan yhteiskuuleminen 22.11.2023

Valtioneuvoston kanslian lausunto
Valtioneuvoston kanslian strategiaosasto, Kestävän kehityksen pääsihteeristö
Eeva Furman ja Taru Savolainen

Lausuntopyyntö:
Asia: E 41/2023 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission vuoden 2024 työohjelma
https://www.eduskunta.fi/pdf/E+41/2023

YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n ja sen kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpano EU-tasolla

EU on vahvasti sitoutunut YK:n Agenda2030:n ja kestävän kehityksen tavoitteiden (Sustainable Development Goals, SDGs) toimeenpanoon. Agenda2030 ja kestävän kehityksen tavoitteet on valtavirtaistettu EU:n työhön sekä lainsäädäntö- ja politiikkasuunnitteluprosesseihin: muun muassa komission työohjelmaan, eurooppalaiseen ohjausjaksoon (talous- ja finanssipolitiikan suunnittelusykli) sekä lainsäädännön valmisteluun ja politiikkasuunnitteluun vuotuisen lainsäädäntösuunnitelman ja paremman sääntelyn välineistön kautta.

EUROSTAT raportoi (https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi) vuosittain kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisesta EU-tasolla ja jäsenmaissa. Komissio antaa jäsenmaille suosituksia kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanoon liittyen EUROSTATin arvioiden perusteella osana maaraporttejaan.

Euroopan ympäristökeskus EEA seuraa EU:n mahdollisuuksia kestävyydelle. Esim. vuoden 2022 raportti (https://www.eea.europa.eu/publications/signals-2022) käsitteli seuraavia teemoja:
EEA Signals 2022 — Staying on course for a sustainable Europe:

- Editorial — Staying on course for a sustainable Europe
- State of play: Energy underpins Europe's climate ambitions
- Secure, affordable, and clean energy in times of crisis?
- Interview — How to ensure a socially just transition
- Interview — Investing for sustainability
- High time to shift gear in transport sector
- Interview — A sustainable finance system, what is it for?
- A future based on renewable energy

EU teki ensimmäisenä alueellisena organisaationa vapaaehtoisen raportin YK:lle Agenda2030:n toimeenpanosta (voluntary review) heinäkuussa 2023. Raportti on merkittävä avaus YK-tasolla ja sen toivotaan kannustamaan muitakin alueellisia organisaatioita, kuten Afrikan unionia, tekemään vastaavia raportteja. Raportti on myös tärkeä osoitus EU:n sitoutumisesta kestävän kehityksen työhön vaikeassa kansainvälispoliittisessa tilanteessa.

Raportin mukaan EU on edistynyt kaikissa kestävän kehityksen tavoitteissa: selkeintä edistystä on tapahtunut ihmisarvoisen työn ja talouskasvun varmistamisessa, köyhyyden vähentämisessä sekä rauhan, turvallisuuden ja osallistavien yhteiskuntien ja instituutioiden edistämisessä. Useiden kestävän kehityksen tavoitteiden osalta tarvitaan kuitenkin lisätyötä, erityisesti luonnonvarojen suojeluun ja kestävään käyttöön liittyen (ilmasto, maanpäällisen luonnon monimuotoisuus).

Komissio valmisteli raportin jäsenmaiden ja sidosryhmien tuella. Työtä johtivat komission pääsihteeristö ja kansainvälisistä kumppanuuksista vastaava pääosasto.

Suomi osallistui aktiivisesti raportin laadintaan Euroopan unionin neuvoston alaisen Agenda2030 –työryhmän kautta. Raporttiin sisältyy myös Euroopan talous- ja sosiaalikomitean johdolla valmisteltu sidosryhmien arvio EU:n kestävän kehityksen työstä sekä nuorten asiantuntijoiden arvio.

YK:n tulevaisuushuippukokous syyskuussa 2024

Kestävän kehityksen huippukokous pidettiin syyskuussa 2023 osana yleiskokouksen korkean tason viikkoa. Sen oli määrä laatia perusta seuraavan vuoden (2024) syyskuussa pidettävälle tulevaisuus-huippukokoukselle. Kokouksen rakenteesta ja sisällöstä ei ole vielä olemassa tietoa. Eri toimijatahot kuten kansalaisjärjestöt ovat valmistautumassa, myös YK:n järjestämien tilaisuuksien myötä. Esimerkiksi joulukuussa 2023 YK kerää kansalaisjärjestöjen näkemyksiä ja toukokuussa 2024 pidetään Nairobissa Keniassa laaja kansalaisjärjestöjen valmisteleva konferenssi. Suomessa työtä johtaa ulkoministeriön POL-50-osasto. Lisätietoa saatavilla prosessin käynnistyessä myös UM:n YK:n kehitys- ja innovaatiokysymysten yksiköstä (Satu Lassila ja Jenny Haukka).

Kestävän kehityksen Tila & Tulevaisuus-vuosiseminaari 2024 tuo Suomen kestävän kehityksen työtä globaalisti esiin

Suomi on arvioitu kolmena peräkkäisenä vuonna (2021-2023) maailman parhaaksi kestävän kehityksen edistämisessä (https://dashboards.sdgindex.org/). Suomessa järjestetään kestävyyden tutkimuksen ja innovaatioiden konferenssi (SRI) kesäkuussa 2024 (https://futureearth.org/event/save-the-date-the-sustainability-research-and-innovation-congress-in-finland-sri-ssd2024/)
.

Konferenssi järjestetään ensimmäistä kertaa Euroopassa, järjestäjinä Future Earth, Belmont Forum, Helsingin yliopisto ja Aalto-yliopisto. Järjestäjät toivovat tilaisuuteen myös päätöksenteon ja tieteen vuorovaikutustilaisuutta. Kestävän kehityksen toimikunnan sihteeristö suunnittelee vuosittaisen Kestävän kehityksen Tila ja tulevaisuus –seminaarin järjestämistä konferenssin oheistapahtumana 10.-14.6.2024 välillä. Seminaarin aiheina voisivat olla YK:n vuoden 2024 kestävän kehityksen seurantafoorumin (High-level Political Forum, https://hlpf.un.org/2024) teemat tai jotkin niistä: köyhyyden poistaminen, ruokaturva ja nälän poistaminen, ilmastotoimet, rauha ja turvallisuus sekä globaalit kumppanuudet kestävän kehityksen edistämiseksi. Tilaisuudessa arvioitaisiin Suomen edistymistä suhteessa teematavoitteisiin, tuotaisiin esiin käytännön toimia, parhaita käytäntöjä ja oppeja sekä koko yhteiskunnan yhteistyötä.

Toimikunta ehdottaa tulevaisuusvaliokunnalle yhteistyötä seminaarin järjestämisessä. Tilaisuus voitaisiin järjestää tulevaisuusvaliokunnan ja pääministerin johtaman kestävän kehityksen toimikunnan yhteiskokouksena. Tilaisuus tarjoaisi mahdollisuuden päättäjien ja sidosryhmien väliselle vuoropuhelulle ja yhteiselle tilannearviolle kestävästä kehityksestä sekä tukisi Suomen valmistautumista heinäkuussa järjestettävään YK:n kestävän kehityksen seurantafoorumiin.

Tiedekonferenssin oheistapahtumana se voitaisiin välittää striimin välityksellä laajemmalle yleisölle.